

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

เงินสดที่ใช้อยู่ในกิจการอาจเปรียบเทียบกับโลหิตที่หมุนเวียนอยู่ในร่างกายของคนเรา ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยให้มนุษย์มีชีวิตอยู่ได้และให้ความแข็งแรงแก่มนุษย์เรา เช่นเดียวกันนี้เงินสดได้ให้ชีวิตและความมั่นคงแก่หน่วยธุรกิจต่าง ๆ เพราะธุรกิจต้องมีเงินสดไว้เพื่อใช้จ่ายเป็นค่าแรง เงินเดือน ซื่อวัตถุดิบ ค่าวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ตลอดจนชำระค่าดอกเบี้ย ภาษีและจ่ายเงินปันผล การวางแผนและการควบคุมเกี่ยวกับเงินสดของกิจการนี้เป็นเรื่องที่สำคัญมากต่อความสำเร็จของธุรกิจ จนถึงได้ว่าเป็นความรับผิดชอบที่สำคัญ ประการแรกอันหนึ่งของเจ้าหน้าที่การเงิน การดำเนินการตามหน้าที่อันนี้ เจ้าหน้าที่การเงินควรจะต้องรักษาระดับเงินสดให้มีอยู่ในกิจการอย่างเพียงพอตลอดเวลา แม้เงินสดจะมีความสำคัญดังที่กล่าวมาแล้ว แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าธุรกิจจำเป็นต้องถือเงินสดไว้เป็นจำนวนมาก เราจะต้องมีเทคนิคในการบริหารที่จะสามารถทำให้ธุรกิจดำเนินงานไปได้ โดยไม่ต้องถือเงินสดไว้มากนัก ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงต้นทุนของการเสียโอกาสในการนำเงินสดไปลงทุนในหลักทรัพย์อื่นที่จะให้ผลตอบแทนสูงกว่า

องค์การโทรศัพท์ฯ ก็เช่นเดียวกัน หลังจากที่ได้อัจฉริยบริษัทผู้เชี่ยวชาญมาให้คำแนะนำในการจัดระบบข้อมูลเพื่อการบริหาร (Management Information System) มาใช้ก็ได้เปลี่ยนระบบการเก็บเงินค่าเช่าและค่าบริการใช้โทรศัพท์จากเดิม ซึ่งใช้พนักงานเก็บเงินไปเก็บถึงบ้านหรือที่ทำงานของผู้เช่ามาเป็นระบบข้อมูลผู้เช่าและการจัดทำบิล (Customer Data/Billing System) ซึ่งระบบใหม่นี้เป็นระบบการเก็บเงินค่าเช่าและค่าบริการใช้โทรศัพท์โดยส่งใบแจ้งหนี้ให้ผู้เช่าโดยตรงทางไปรษณีย์ เพื่อให้ผู้เช่านำใบแจ้งหนี้ไปชำระที่ธนาคารหรือที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข หน่วยรับเงินซึ่งประจำอยู่ตามชุมสายโทรศัพท์ต่าง ๆ เนื่องจากระบบเดิมไม่อาจเก็บเงินได้ทันกำหนดเวลา เพราะจำนวนเลขหมายโทรศัพท์มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ชัดความสามารถในการเก็บเงินของพนักงานแต่ละคนมีจำกัด และบางครั้งพนักงานไปเก็บเงินที่บ้านผู้เช่า แล้วอาจจะไม่พบบ้างทั้งยังมีค่าใช้จ่าย เกี่ยวกับพนักงานเก็บเงินอีกด้วย

ตลอดจนไม่เป็นการปลอดภัยต่อปัญหาอาชญากรรมทั้งในด้านตัวพนักงาน เก็บเงินและผู้เช่าเอง นอกจากนี้แล้วยัง เป็นการแก้ปัญหาการเก็บเงินควมที่ละลาย ๆ เดือน เนื่องจากขาดพนักงานเก็บเงิน รวมทั้งแก้ปัญหาบิลคั่งค้างด้วย ซึ่งระบบใหม่นี้องค์การโทรศัพท์ได้ เริ่มทดลองใช้กับผู้เช่าใน เขตฝั่งธนบุรีก่อน ตั้งแต่บิลค่าโทรศัพท์ประจำ เดือนธันวาคม 2524 เป็นต้นมา ปรากฏว่าได้รับความร่วมมือจากผู้เช่าโทรศัพท์เป็นอย่างดีและประสบความสำเร็จ เป็นที่น่าพอใจจึงกำหนดให้ใช้ระบบการเก็บเงินค่าเช่า และค่าบริการใช้โทรศัพท์ระบบใหม่นี้ สำหรับผู้เช่าใน เขตโทรศัพท์นครหลวงทั้งหมด ตั้งแต่บิลค่าเช่าประจำ เดือน เมษายน 2525 และผู้เช่าใน เขตภูมิภาคตั้งแต่บิลค่าเช่าประจำ เดือน พฤษภาคม 2525 ซึ่งการเก็บเงินระบบใหม่นี้ องค์การโทรศัพท์ฯ ได้อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เช่า โดยผู้เช่าสามารถเลือกชำระค่าเช่าและค่าบริการใช้โทรศัพท์เกือบทุกธนาคารและสาขาที่อยู่ใกล้บ้านหรือที่ทำงาน ระบบใหม่นี้จึงทำให้การบริหารเงินสดมีความสำคัญยิ่ง เพราะเงินสดรับกับเงินสดจ่ายแต่ละวันมักไม่เท่ากัน อีกทั้งข้อมูลเกี่ยวกับเงินสดรับจะทราบจากการส่ง Pay in ของธนาคาร ซึ่งบางครั้งใช้เวลาอย่างน้อย 2-3 วัน ดังนั้นจึงควรหาวิธีในการบริหารเงินสดให้มีประสิทธิภาพ เพื่อหลีกเลี่ยงต้นทุนของการเสียโอกาสในการนำเงินสดไปหาผลประโยชน์

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงแหล่ง เงินสดรับ เข้าและแหล่ง เงินสดจ่ายออกขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาถึงระบบการ เก็บเงินค่าเช่าและค่าบริการใช้โทรศัพท์โดยวิธีส่ง โฉงแจ้งหนี้ ไปถึงผู้เช่าทางไปรษณีย์
3. เพื่อศึกษาถึงการบริหาร เงินสด ปัญหา ข้อบกพร่องในการบริหาร เงินสดของ องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย เพื่อได้มาซึ่งข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข
4. เพื่อวิเคราะห์หารูปแบบที่เหมาะสมในการพยากรณ์ข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการจัดทำ งบประมาณเงินสด

แนว เหตุผลที่สำคัญในการศึกษา

องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ได้เปลี่ยนระบบการ เก็บเงินจาก เดิมซึ่งใช้พนักงาน เก็บเงินตามบ้านมา เป็นระบบส่ง โฉงแจ้งหนี้ไปถึงผู้เช่าทางไปรษณีย์ เพื่อให้ผู้เช่านำ โฉงแจ้งหนี้ไป

ชำระที่ธนาคาร ซึ่งระบบใหม่นี้องค์การโทรศัพท์ฯ จะต้องเปิดบัญชีเงินฝากกระแสรายวัน ณ สำนักงานใหญ่เกือบทุกธนาคาร ดังนั้น การบริหารเงินสดจึงมีความสำคัญยิ่ง ควรจะศึกษาถึงวิธีการในการจัดการด้านการบริหารเงินสด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารเงินสดขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ให้ดียิ่งขึ้น

ขอบเขตการศึกษา

1. ในการศึกษาหารูปแบบที่นำมาใช้ในการพยากรณ์ข้อมูล เพื่อนำไปใช้จัดทำงบประมาณเงินสดนั้น จะใช้การพยากรณ์ด้วยอนุกรมเวลาของ Box & Jenkins ซึ่งมีสมมุติฐานว่าตัวแปรต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อเงินสดรับและเงินสดจ่ายนั้นได้รับอิทธิพลพื้นฐานมาจากเวลาที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นค่าพยากรณ์เงินสดรับและเงินสดจ่ายนี้จะได้รับอิทธิพลมาจากเวลาที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย

2. เงินสดรับที่ใช้อนุกรมเวลาในการพยากรณ์ค่าได้แก่ เงินสดรับจากค่าบริการโทรศัพท์ตามใบแจ้งหนี้ระบบใหม่ ซึ่งประกอบด้วย ค่าเช่า ค่าพูดโทรศัพท์ ค่าใช้ทางไกล เงินสดรับจากค่าใช้บริการทางไกลตามใบเสร็จรับเงิน เงินสดรับจากค่าใช้บริการโทรศัพท์สาธารณะ เงินสดรับเบ็ดเตล็ดต่าง ๆ สำหรับเงินสดรับอื่น ๆ เช่น ค่าติดตั้ง ค่าพันธบัตร เงินประกันการประมาณการจะใช้อัตราค่าบริการนั้น ๆ คูณกับจำนวนเลขหมายที่ติดตั้ง

3. เงินสดจ่ายที่ใช้อนุกรมเวลาในการพยากรณ์ได้แก่ ค่ารักษาพยาบาลและสวัสดิการอื่น ๆ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับพนักงานต่าง ๆ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะ ค่าล่วงเวลา ค่าไฟฟ้า น้ำประปา ส่วนเงินสดจ่ายอื่น ๆ เช่น เงินเดือนและค่าจ้าง การประมาณการต้องดูแผนงานและเป้าหมายการรับพนักงานว่าตามงบประมาณที่ตั้งไว้กำหนดว่า จะต้องรับพนักงานเพิ่มในช่วงไหนหรือเงินสดจ่ายคืนต้นเงินกู้และดอกเบี้ยตามสัญญาจะกำหนดเลยว่าวันไหน เดือนไหน จะต้องจ่ายคืนต้นเงินกู้และดอกเบี้ยเป็นจำนวนเท่าใด ซึ่งมีวิธีการเฉพาะในการประมาณการ ดังนั้นการประมาณการข้อมูลที่ต้องใช้วิธีการเฉพาะจะไม่ใช้อนุกรมเวลาในการพยากรณ์ แต่จะเอาข้อมูลจากหน่วยงานที่รับผิดชอบและจัดทำส่งมาให้

4. การใช้วิธีพยากรณ์อนุกรมเวลาของ Box & Jenkins นั้นมีข้อจำกัดที่ว่าข้อมูลที่นำมาใช้ในการพยากรณ์จะต้องมีเป็นจำนวนมากอย่างน้อยประมาณ 50 ค่าสังเกต ทั้งนี้เพื่อให้ค่าพารามิเตอร์ที่คำนวณจากอนุกรมเวลามีค่าถูกต้อง และไม่เคลอนุกรมเวลาสามารถอธิบายลักษณะ

พิเศษของข้อมูลชุดนั้น ๆ ได้ ซึ่งงบประมาณเงินสดที่ได้จัดทำไว้นี้เป็นตัวอย่างสำหรับจะนำไปใช้ต่อไปในอนาคต ซึ่งการพยากรณ์ค่าสำหรับข้อมูลที่มีค่าสังเกตไม่ถึง 50 ค่าจะใช้อนุกรมเวลาแบบ classical ไปก่อน ซึ่งต่อไปในอนาคต เมื่อองค์การโทรศัพท์มีข้อมูลมากถึง 50 ค่า ก็ยังสามารถนำเอาการพยากรณ์อนุกรมเวลาของ Box & Jenkins มาใช้ต่อไป

5. การพยากรณ์ด้วยอนุกรมเวลาของ Box & Jenkins นี้เหมาะสำหรับการพยากรณ์ระยะสั้น ผลของการพยากรณ์ให้ความถูกต้องแม่นยำสูงพอสมควร

6. ในการกำหนดรูปแบบขั้นต้นของอนุกรมเวลา Box & Jenkins ที่แสดงไว้นี้หากในอนาคตถ้าจำนวนข้อมูลมีเพิ่มมากขึ้น รูปแบบของอนุกรมเวลาอาจจะเปลี่ยนแปลงไปมิใช่เป็นรูปแบบเหมือนกับที่ได้แสดงไว้นี้ ซึ่งจะต้องเปลี่ยนรูปแบบตามข้อมูลที่เปลี่ยนไปด้วย

7. การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับค่าเช่า ค่าหุดโทรศัพท์ ค่าใช้ทางไกล จะเก็บสถิติรวบรวมตั้งแต่เดือนมกราคม 2523 - เดือนธันวาคม 2527 สำหรับเงินสดรับอื่น ๆ จะเริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือน ม.ค. 2523-ธ.ค. 2527 สำหรับเงินสดรับอื่น ๆ จะเริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือน พ.ค. 2525-ธ.ค. 2527 เนื่องจากสถิติเดิมไม่ได้แยกรายละเอียดไว้ ส่วนเงินสดรับค่าใช้บริการโทรศัพท์ทางไกลตามใบเสร็จรับเงินในส่วนภูมิภาค จะนำไปรวมกับเงินสดรับเบ็ดเตล็ดต่าง ๆ และในที่นี้จะประมาณในยอดรวม เนื่องจากข้อมูลแยกรายละเอียดแต่ละประเภท มีสถิติไม่เพียงพอที่จะใช้ในการประมาณการได้ เพราะการจัดเก็บข้อมูลมิได้แยกรายละเอียดไว้ตั้งแต่แรก ส่วนเงินสดจ่ายในภูมิภาคไม่ได้แยกเป็นประเภทค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ไว้ แต่จะประมาณในยอดรวมทั้งหมดว่าในแต่ละเดือนเงินสดจ่ายที่โอนไปส่วนภูมิภาคมีจำนวนเท่าใด

8. เงินสดจ่ายตามสัญญาต่าง ๆ ที่ใช้เงินกู้จ่ายโดยตรง ไม่ได้ใช้เงินขององค์การโทรศัพท์จ่าย จะมีได้นำมารวมคำนวณด้วย

9. ในการประมาณการนี้ ถือว่าอัตราค่าบริการต่าง ๆ คงใช้ในอัตราปัจจุบันคือ ค่าเช่าโทรศัพท์แบบหมุน 50 บาทต่อเครื่อง แบบกดปุ่ม 100 บาทต่อเครื่อง อัตราค่าหุดเครื่องละ 2 บาท ค่าติดตั้งเลขหมายละ 3,500 บาท เงินประกันการใช้โทรศัพท์เลขหมายละ 3,000 บาท เงินค้ำพันธบัตรในนครหลวง 10,000 บาท และในภูมิภาคเลขหมายละ 3,000 บาท และ 1,000 บาท แล้วแต่ว่าเลขหมายนั้นจะขึ้นอยู่กับชุมสายที่มีเลขหมายสูงหรือต่ำกว่า 1,000 เลขหมาย

วิธีดำเนินการศึกษา

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ก. ศึกษาจากตำรา เอกสารในท้องสมุดต่าง ๆ อาทิเช่น สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ห้องสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ห้องสมุดสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร - ศาสตร์ ห้องสมุดวิทยาลัยกรุงเทพ ฯลฯ

ข. รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากบัญชีกำกับบิล รายงาน งบการเงินต่าง ๆ ขององค์การโทรศัพท์ฯ

ค. โดยการสัมภาษณ์และสอบถาม

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์หารูปแบบของการพยากรณ์ข้อมูลเงินสหรับและเงินสดจ่ายประเภทต่าง ๆ นั้น เพื่อนำมาทำงานประมาณเงินสดได้ใช้โปรแกรม SPSS^X (Statistical Package for the Social Sciences) โดยประมวลผลด้วยเครื่อง IBM 3031 ภายใต้ระบบ OS/VS 1 ที่สถาบันบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการพยากรณ์อนุกรมเวลาของ Box & Jenkins สำหรับข้อมูลที่มีค่าสังเกตมากกว่า 50 ค่า ส่วนข้อมูลที่มีค่าสังเกตน้อยกว่า 50 ค่า จะใช้โปรแกรมสำเร็จรูป TSER 3 โดยประมวลผลด้วยเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ apple (หรือ apple compatible) ที่คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี ในการพยากรณ์อนุกรมเวลาแบบ classical

ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาวิจัย

วิทยานิพนธ์นี้จะแสดงให้เห็นว่า องค์การโทรศัพท์ฯ สามารถนำเอาเครื่องมือทางคณิตศาสตร์มาใช้ประกอบในการบริหารเงินสด และวิธีการที่ได้จากการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อองค์การโทรศัพท์ฯ ให้ผู้บริหารทำการตัดสินใจบริหารเงินสดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังสามารถนำไปใช้ในด้านการคาดคะเนอีกด้วย เพราะในตอนท้ายของวิทยานิพนธ์ได้แสดงให้เห็นถึงวิธีการประมาณรายรับและรายจ่าย เพื่อองค์การโทรศัพท์ฯ จะได้ทราบถึงความต้องการเงินสด หรือเงินสดคงเหลือในอนาคตจะได้บริหารเงินสดให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น